

Załącznik nr I – Szczegółowe warunki realizacji przedsięwzięć dla Działania 09.04 – centrum usług społecznych

Spis treści

Rozdział I.....	2
Typy projektów.....	2
Rozdział II.....	2
Zasady dotyczące działań związanych z tworzeniem CUS oraz wsparciem świadczonych przez nie usług.....	2
Rozdział III.....	4
Szczegółowa charakterystyka poszczególnych typów projektów	4

Rozdział I

Typy projektów

Wsparciem w ramach naboru mogą zostać objęte następujące typy projektów:

- 1) podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych i/lub zdrowotnych na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej, w tym personelu opieki długoterminowej (nie może być realizowany jako samodzielne przedsięwzięcie) (typ projektu nr 2);
- 2) wsparcie CUS przez:
 - a) działania skierowane do istniejących CUS (typ projektu nr 3a),
 - b) tworzenie nowych CUS (typ projektu nr 3b).

Rozdział II

Zasady dotyczące działań związanych z tworzeniem CUS oraz wsparciem świadczonych przez nie usług¹.

1. Działania związane z tworzeniem CUS oraz wsparciem świadczonych przez nie usług realizowane są zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.
2. W przypadku wsparcia usług realizowanych przez CUS, **mogą być finansowane usługi wchodzące w zakres interwencji EFS+** obejmujące usługi z zakresu: wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób w kryzysie bezdomności, dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, usług w mieszkaniach wspomaganych oraz mieszkaniach z usługami lub ze wsparciem, usług zdrowotnych, opiekuńczych, a także wsparcia opiekunów faktycznych. Usługi z zakresu aktywizacji zawodowej oraz reintegracji społeczno-zawodowej powinny mieć charakter uzupełniający.
3. Finansowanie usług zdrowotnych jest możliwe w zakresie działań o charakterze diagnostycznym lub profilaktycznym, zaś finansowanie leczenia jest możliwe wyłącznie w ramach opieki długoterminowej, jako wsparcie towarzyszące.
4. Zgodnie z kryterium specyficznym nr 4 Wnioskodawca zapewnia, że CUS koordynuje usługi społeczne i zdrowotne w przypadku, gdy obie kategorie usług są oferowane w danym CUS.
5. W ramach wsparcia usług realizowanych przez CUS nie są finansowane usługi opieki instytucjonalnej².

¹ Zasady dotyczą zarówno CUS istniejących jak i nowoutworzonych.

² Przez opiekę instytucjonalną należy rozumieć usługi świadczone:

6. Wnioskodawca zapewnia, że przeznaczy co najmniej 30% środków zaplanowanych na finansowanie usług na zlecenie realizacji usług organizacjom pozarządowym lub podmiotom ekonomii społecznej, zwanym dalej „PES”. W trakcie realizacji projektu rodzaj usług zleczanych organizacjom pozarządowym oraz PES-om może ulec zmianie, z zastrzeżeniem wymogu zachowania poziomu co najmniej 30%. Wnioskodawca zobowiązany jest do wskazania we wniosku o dofinansowanie projektu w części dotyczącej uzasadnienia wydatków, które z nich będą zlecane ww. podmiotom.
7. Wnioskodawca zapewnia, że w przypadku usług finansowanych ze środków EFS + będą one realizowane przez CUS zgodnie z [„Wytycznymi dotyczącymi realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027”](#) w szczególności zgodnie z Rozdziałem 4. Zasady interwencji EFS+ w obszarze włączenia społecznego.
8. W przypadku nowotworzonych CUS co najmniej 80% kosztów bezpośrednich zostanie przeznaczonych na rozwój nowych miejsc świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej (zasada deinstytucjonalizacji). Pozostałe środki można przeznaczyć m.in.: na wyposażenie czy adaptację pomieszczeń.
9. Wnioskodawca zobowiązany jest do zaangażowania adekwatnej liczby koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych (KIPUS) względem liczby osób korzystających z CUS.
10. Wnioskodawca zapewnia, że w przypadku CUS utworzonych w PO WER nie nastąpi podwójne finansowanie wydatków. Wsparcie usług świadczonych przez CUS może dotyczyć wyłącznie dofinansowania kosztów związanych ze świadczeniem tych usług (w tym kosztów świadczenia usług oraz wynagrodzeń zespołu do spraw organizowania usług społecznych i stanowiska organizatora społeczności lokalnej wskazanych w art. 23 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych) i nie obejmuje finansowania wydatków związanych z bieżącym

1) w placówce opiekuńczo-pobytovej, czyli placówce wieloosobowego, całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 8 osób, lub w której spełniona jest co najmniej jedna z poniższych przesłanek:

- a) usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby),
- b) wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców,
- c) mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki,

d) mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem;

2) w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcijnym w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub w innej placówce wieloosobowego, całodobowego pobytu lub opieki;

3) w placówce interwencyjnego zakwaterowania (noclegownie, schroniska dla osób bezdomnych, ogrzewalnie).

Opieka instytucjonalna realizowana jest w szczególności w takich instytucjach jak:

- a) dom pomocy społecznej, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- b) zakład opiekuńczo-leczniczy i zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.).

funkcjonowaniem danego CUS (np. wynajem pomieszczeń biurowych, księgowość).

11. Wnioskodawca przy opracowaniu przedsięwzięć projektowych powinien uwzględnić demarkację i komplementarność z działaniami w ramach FERS Działanie FERS.04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego.

Rozdział III

Szczegółowa charakterystyka poszczególnych typów projektów

III.1 Typ projektu nr 2

Typ projektu nr 2 – podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych i/lub zdrowotnych na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej, w tym personelu opieki długoterminowe obejmuje m.in. kursy i/lub szkolenia podnoszące kompetencje i kwalifikacje osób związanych ze świadczeniem usług społecznych i/lub zdrowotnych w ramach CUS.

III.2 Typ projektu nr 3a

W ramach typu projektu 3a - wsparcie istniejących CUS przyjmuje się, iż:

- 1) wsparcie dla CUS utworzonych w PO WER³ (również w okresie trwałości projektów) może dotyczyć wyłącznie kosztów związanych ze świadczeniem usług m.in.: kosztów świadczenia usług, wynagrodzenia organizatorów usług społecznych, koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatorów społeczności lokalnej,
UWAGA: wsparcie nie obejmuje finansowania wydatków związanych z bieżącym funkcjonowaniem CUS (np.: wynajem pomieszczeń biurowych, księgowość); wyłączenie to odnosi się do wydatków ponoszonych z kosztów bezpośrednich projektu;
- 2) gmina może zaplanować odpłatności za usługi społeczne realizowane w projekcie pod warunkiem zaplanowania ich we wniosku o dofinansowanie projektu oraz określenia zasad odpłatności; zasady odpłatności muszą być uzależnione od sytuacji materialnej osób obejmowanych wsparciem, rodzaju usługi oraz specyfiki grupy docelowej; opłaty te nie mogą stanowić bariery uczestnictwa w projekcie; należy określić:
 - a) grupy uczestników wobec których zaplanowano częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat,
 - b) tryb pobierania opłat; postanowienia dotyczące pobierania opłaty za usługi należy zawrzeć w programie usług społecznych.

III.3 Typ projektu nr 3b

³ CUS utworzone w ramach PO WER może być wspierane pod warunkiem zwiększenia wolumenu usług już istniejących lub wprowadzenia w ofercie nowych usług, które nie były finansowane i realizowane w PO WER.

1. **W ramach typu projektu nr 3b - tworzenie CUS przyjmuje się, że Wnioskodawca będzie realizował projekt, uwzględniając we wniosku o dofinansowanie projektu wszystkie poniżej wskazane kamienie milowe:**
 - 1) **kamień milowy nr 1** - etap czynności przygotowawczych do utworzenia CUS i jego utworzenia (maksymalnie 6 miesięcy od daty rozpoczęcia realizacji projektu), na który składa się m.in.:
 - a) przeprowadzenie lokalnej diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych m.in.: sposób funkcjonowania jednostek gminnych, możliwości wykorzystania NGO i innych podmiotów działających na terenie gminy,
 - b) opracowanie dokumentu pn. Plan Wdrażania CUS,
 - c) utworzenie CUS (nadanie statutu centrum przez radę gminy w drodze uchwały);
 - 2) **kamień milowy nr 2** – etap realizacji Planu wdrażania CUS oraz świadczenia usług społecznych, w tym realizacji wybranych usług przez CUS dla uczestników projektu (w ciągu około 12 miesięcy od zrealizowania 1 kamienia milowego);
 - 3) **kamień milowy nr 3** – etap przeglądu świadczonych usług, aktualizacji i realizacji Planu Wdrażania CUS – dalszego świadczenia usług społecznych oraz opracowania programu usług społecznych oraz monitorowanie wykonania wskaźników (w ciągu około 10 miesięcy od momentu zrealizowania 2 kamienia milowego);
 - 4) **kamień milowy nr 4** – etap świadczenia usług, monitorowania wykonania wskaźników (weryfikacja wykonania wskaźników co najmniej raz na dwa miesiące od momentu realizacji kamienia milowego nr 3 do chwili zakończenia realizacji projektu).
2. Wnioskodawca zobowiązany jest do opracowania w ramach projektu Planu Wdrażania CUS, który będzie zawierał m.in.: następujące elementy:
 - 1) katalog usług społecznych a diagnoza potrzeb i potencjałów gminy;
 - 2) zasoby potencjalnych partnerów CUS;
 - 3) cele, jakie mają być osiągnięte w ramach działania CUS i sposoby ich pomiaru;
 - 4) planowany katalog usług społecznych do wdrożenia w ramach CUS;
 - 5) plan finansowy;
 - 6) założenia do programu usług społecznych;
 - 7) założenia planu organizowania społeczności lokalnej w ramach CUS;
 - 8) metody dotarcia do różnych grup odbiorców;
 - 9) sposoby pozyskiwania i zarządzania informacjami przydatnymi dla potencjalnych grup odbiorców;
 - 10) założenia sposobu realizacji indywidualnych planów usług społecznych;

- 11) plan i sposób monitorowania usług świadczonych w ramach CUS;
 - 12) podział zadań i obowiązków pomiędzy partnerów planu wdrażania CUS (jeśli dotyczy);
 - 13) zasady współpracy między jednostkami zajmującymi się świadczeniami i usługami;
 - 14) plan podnoszenia kwalifikacji i nabycia umiejętności przez zespół CUS.
3. Wnioskodawca zobowiązany jest do opracowania w ramach projektu programu usług społecznych (kamień milowy nr 3). Program usług społecznych zostanie przygotowany wspólnie z przedstawicielami społeczności lokalnej, a także poddany konsultacjom publicznym.
 4. Wsparcie dla nowoutworzonych CUS obejmuje w szczególności finansowanie kosztów związanych ze świadczeniem usług oraz wynagrodzeń organizatora usług społecznych, koordynatora indywidualnych planów usług społecznych oraz organizatora społeczności lokalnej. Możliwe jest również sfinansowanie opracowania lokalnej diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, utworzenie planu wdrażania CUS oraz programu usług społecznych. Możliwe jest także pokrycie kosztów transportu związanych ze świadczeniem usług mobilnych np. dla koordynatora indywidualnych planów usług społecznych.
 5. Gmina może zaplanować odpłatności za usługi społeczne realizowane w projekcie pod warunkiem zaplanowania ich we wniosku o dofinansowanie projektu oraz określenia zasad odpłatności. Zasady odpłatności muszą być uzależnione od sytuacji materialnej osób obejmowanych wsparciem, rodzaju usługi oraz specyfiki grupy docelowej. Opłaty te nie mogą stanowić bariery uczestnictwa w projekcie. Należy określić:
 - 1) grupy uczestników wobec których zaplanowano częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat;
 - 2) tryb pobierania opłat; postanowienia dotyczące pobierania opłaty za usługi należy zawrzeć w planie wdrażania CUS oraz programie usług społecznych.